

Ціна 25 карбованців. (5 марок.)

РІК I.

ВАРШАВА, СУБОТА 28 СЕРПНЯ 1920 р.

Ч. IV.

Тижневик Українського Козацтва.

Редакція і Адміністрація: Варшава, Довга 29, Тел. 89-37. — Виходить що-суботи.

28 серпня 1920.

Ламаються бойові фронти, вибухають нові несподівані події. Ламається політика, творяться нові несподівані політичні комбінації.

Блукання і спотикаються мужі політики і не можуть розвязати того політичного вузла, який завязався на Сході Європи.

Не так давно холодно-розумна Англія стояла на передодні визнання совдепського уряду. Провадилися політично - гнучкі розмови з представниками єдиної, неділимої Совдепії Красіним і Каменєвим. На цей спосіб марили англійські опценьки спіймати і здавити, а то і розчавути цю саму Совдепію.

Нині ж та сама Англія видає подорожні паспорти тим же представникам Совдепії і займає вичікуюче становище.

Сталося це тому, що знову голос в справі миру з Совдепією взяв польсько-український багнет, а не англійські опценьки.

Та ж самісінька Англія починає цікавитися Україною, але, поки не навязано комерційних та фінансових зносин між нею та Україною, навряд чи стане вона на шлях підтримки У. Н. Р.

Видко, що витвір пляну своєї політики на Сході Європи навіть Англія ставить в залежність від фронтових подій.

Далека Америка на довго скомпрометувала себе в очах бувших поневолених народів бувшої Росії, оголосивши свою ноту, де нема ані слова про право народів на самоозначення.

Франція, як стояла, так і стоїть на ґрунті моральної і матеріальної допомоги Польщі в її боротьбі з більшовиками.

негайно відкликаний з академії.

Безумовно тут не місце обговорювати деталів зачепленого питання. Коли ця справа зацікавить відповідні державні чинники, вони вироблять порядок посилення старшин за кордон, чи використають приклади інших молодих держав, що йшли цим шляхом у період будівництва своїх держав і армій.

Я. Горицький.

Від Редакції.

Умішаючи цю статтю, з огляду на поважність порушеного в ній питання, Редакція мусить зауважити, що зроблені шановним автором терпкі закиди значно позбудуться своєї ваги для кожного, хто біжче ознайомлений з дійсним станом річей, в якому мусять покищо перебувати наші військові головні установи.

Головним чином Редакція думає зацікавити цією статею українське старшинство та порушене в ній питання піддати дискусії на сторінках „Сина України“, тримаючись погляду, що в зустрічі і переломі ріжких поглядів родиться правда.

Мій сумнів.

„Яка краса — відродження країни!“

Олесь.

Як то чудернацько трапляється в нашому українському житті. Наприклад, така душевна річ, як надія, — часто лише вона примушує людину бути в живих. — Без неї, без надії людина часом могла б накинути на себе петлю і добро воює завчасно відійти до прадідів, а живе, бо надіється, надіється на кращу майбутність. Буває іноді, що цілі народи живуть під гнетом сильних володарів і на протязі цілих рік віддають їм усю свою працю і добро, живуть і не вбивають себе, бо надіються, сподіваються, що все це минеться, що нарешті прийде воля і краще життя.

Оскільки надія звичайно в річ, яка врешті дає життя окремим особам і цілим націям, остільки надія у нашему українському житті набирає іноді такого небажаного, фальшивого змісту, що вона лише шкодить цьому життю, гальмує його і ганьбить таку красу, як відродження країни.

Далекі наші предки за волю і незалежність нашого краю билися; ось тепер уже четвертий рік українці на українських фронтах в муках страшених конають.

Нашому поколінню нарешті випало щастя побачити бодай ембріональний, тоб-то початковий стан рідної держави. Залишилося, так здається мені, кожному своїми силами служити розвитку нашої державності і взагалі розвитку української культури, яку воюю ..старшого брата“ *загиблого*

Уряд в „Южній Россії“.

Поруч з радісними подіями польсько-українсько-більшовицької війни висовуються певні пригноблюючі явища. На каламутне море сучасного розбурханого життя, виступає т. зв. уряд „Южної Россії“, на чолі з Генералом Врангелем, Струве (завзятим україножером), Гірсом і т. д і т. и. Цей уряд, користуючися тим, що Україна не перестає битися з більшовиками, що вона їх неупинно нищить, не дає їм змінити своєї влади на Вкраїні, терорізує більшовицьких комісарів і т. п., — цей уряд, зібравши в Криму денкінських недобитків, війшовши в порозуміння з третьорядними ватажками українських повстанців (якийсь Луценко і т. д.), навязавши контакт з російською еміграцією, — цей уряд тепер вирушив спасати Росію... на Вкраїні. Писались ноти, телеграми, нажалися усі пружини впливів російських емігрантів й от тепер ми маємо на півдні Вкраїни признаний Францією, чисто російський уряд генер. Врангеля. Парижська буржуазійна преса і всі російські заграницні емігрантські часописи (їх в Европі є більш, як 20 штук!) широко проглямували „правительство Юга Росії“, а само воно протелеграфувало в усі кінці світу свою програмну декларацію.

під землю або й по дикунському пригнічено. На жаль же, так таки і до нині поміж громадянами Укр. Нар. Республіки трапляється багато людей, які цього ніби не бачуть, а надіються на... других, „збирояться“ робити щось для національно-державної ідеї, але... згодом і т. д.

Назва їм „малоросійські добродії“.

Походженням своїм вони українці, але дуже змосковлені. (Правда, є поміж ними категорія, яка сама себе називає „на половину українець“ — і зовсім не тому, що батько — скажемо-москаль, а мати українка, або навпаки, але тому, що жінка у його — українка, а він сам — рязанець або воло-годець, але таких не багато).

Е поміж ними, поміж цими „малоросійськими добродіями“, молоді й літні, коли одружені, то дружини у них звичайно із чужих місцевостей або ж із так званих „тоже кіевлянок“, які до України ставляться в кращому разі мовччи і ніколи позитивно, бо їхні чоловіки лише на посадах — українці, а дома звичайнісінки себе росіяне. (А відомо, коли жінка — українка то і чоловік і діти будуть українцями, бо українська жінка дома — цар і бог).

Ці „добродії“ — люди з освітою, часто навіть в вищою, трапляються учитані, але по російському. По українськи ж вони в більшості дивно малограмотні і все „собираються“ учитися. Української літератури вони бачили мало у своїх руках і то часто наслідком не злої волі, а лише політичної інертності, унаціданеної від Росії. На диво вони ніколи серйозно не зупинялися на так званій (правду кажучи, надто затасканий неумілими руками крикливих чиновників) „загальній“

В цій декларації воно без усяких оговорок заявляє себе „законним носителем усієї повноти влади“ й носителем „національно—русскої ідеї“. Дальше воно підтримує „усі союзи і порозуміння Росії“ і т. д. По пунктам ця декларація так виглядає:

1) У відношенню майбутньої організації російської держави, уряд „Юга Росії“ ставить за ціль—дати народностям Росії можливість определити форму правління вільним своїм волевиявленням.“

2) Громадянська й політична рівність, а також особиста недоторканність усіх російських громадян, без ріжниці віри й походження.

3) Тут зтвержується передача землі в руки селян і тих, хто її обробляє.

4) „Захист інтересів працюючого кляса та його професійних організацій“.

5) (Дуже цікавий). У відношенню державних формаций, виникших на території Росії, уряд „Юга Росії“, стаючи на ґрунті взаємного довір'я і співпраці, дбає про обєднання ріжних частин Росії в широку федерацію, основану на свободній згоді та спільноті інтересів, перше за все, економічних.

6) Тут зазначується, що головним дбанням уряду буде „відновлення витворюючих сил Росії, на основах спільних усім сучасним демократіям,

Про Україну вони почали читати з березня місяця 1917 року і з того часу тримають звязок з нею, бо сами „весь же також українци“. Бували веселі для них дні, коли вони щиро переходили, переїжджали, а то і перелітали до Денікіна, але все ж трималися і тримаються „плодородної“ української території.

Ні чистокровні „малоросійські добродії“, ні наполовину українці не виявляють жадного бажання їхати до улюбленої Московщини — і там боргися проти більшовизму і рятувати свою батьківщину, як то роками вже роблять українські повстанці, добуваючи собі волю кровю своїх людей — земляків.

Обсажують вони і урядові посади, іноді навіть досить високі і відповідальні, чому сприяють ще старі звязки з „югом Росії“. Коли вони без посад, то це ознака, що у них в кешені багато грошей, або що десь є ще в „Малоросії“ якийсь маєтчик, котрий дає їм можливість не встравати в що „грязну історію“, в цю Україну.

Що до свого політичного обличча, то вони можуть належати до ріжних партій, навіть до такої для них небезпечної, як соціял-революційна. (Безперечно, вони належать лише до російських партій). Коли глянути з боку чесності, то треба сказати, між ними є чимало гарних, порядних працьовників, але лише не на українському національному ґрунті. Нерозуміння, а часто прямо-таки небажання зрозуміти рацію і зміст боротьби українців за свою політичну волю робить те, що навіть начитані із них під час суперечок про національне відродження України в своєму безсиллі нагромаджують на основі ріжних ніби наукових вислідів, доказів —

з перенесенням центра ваги на принцип приватної ініціативи“.

7) Признання зобовязань, відносно європейських держав, попередніх російських урядів.

8) „Заплата боргів Росії, при чому заплата ця гарантується здійсненням економічного відродження“

Підписав Гірс (Старий і відомий царський бюрократ).

Уся суть і справжній зміст цієї делярації міститься у точках 1, 5, 6, 7 і 8.

Отже точка перша каже, що головною метою уряду це — дати народностям Росії зможу свободно определити форму правління „вільним волевиявленням“. Дуже гарно, але краще булоб, коли цей пункт уже признає те волевиявлення, котре спокон віків існувало у народів, бувших в ярмі Московії, і котре тепер видно навіть для сліпців. Це волевиявлення — повна державна сувереність і незалежність усіх тих народів, котрі борються за неї, а впершу — незалежність України.

Пункт 5 цілком касує пункт 1, бо зазначує, що уряд „Юга Росії“ стремиться „до обєднання ріжних частин Росії в широку федерацію“. Колчки й Денікіни обєднували в „едину неділіму“, а п. Врангель в „широку федерацію“. Більшовики теж роблять „широку федерацію“! Для

„три мішки гречаної вовни“ і кінчають закидом в „отсталості і косності“ українців націоналістів.

До України, до її Уряду — що до свого матеріального забезпечення, вони часто ставлять великі вимогання, (особливо хто по російській службі стояв високо), бо значна частина цих „добродіїв“ переконана, що Україна — то — „досадное недорозуменіе“ (але вони цього не кажуть кожному стрічному), — непорозуміння, яке зникне, а повернеться „старое, доброе руское время“ — себто для них час, коли москалі крали у чужих народів інтелігенцію і вихвалялися своєю культурою, не згадуючи про інші народи ані однісінським словом, а для нашого затурканого селянина, дім, колу хунт соли коштував одну копійку, але за те по всій Україні чулося селянське: „А чи скоро Дума землю видумає?“

Служать вони не лише по цівільних українських установах, але і у війську, при чому у війську припускають такі непослідовності: одягнені такий добродій сірий жупан і... причепить аксель-банти, бо йому так „красівко“, а не знає того, що цей жупан має свою історію, свої традиції, і що всі сірі були ображені, побачивши таке сполучення, — або ж начепить державний український герб України і... „орден Св. Владіміра 3-ї ступені“.

Поводяться вони, як люди „державного“ погляду, себто поміркованої орієнтації на посади, а у військових колах, особливо з весни цього року, і на ранги тих, з ким мають діло.

Між іншим, майже всі вони не люблять бувшої державної інспектури (яку, ніде правди ховати, опаскудили деякі інспектори-крикуні).

врозуміння точок 6 і 7 треба звернути увагу на точку 8, а в тій точці зупинитись на трьох лише словах „здійснення економічної програми“. Отже — центр ваги економічної політики нового уряду, як зазначено у точці 6, лягає на принципі приватної ініціативи — себ-то на принципі чужеземних концесій, аренду, безоглядної експлоатації народних багатств, спекуляції, вияток і т. д. і т. і. Із цієї декларації ми бачимо, що уряд „Юга Росії“ ще до випуску її в світ, улаштував для себе якось „програму економічного відродження“, в котрій Росія фігурує, яко цілість. — може навіть в кордонах 1914 р., і котра однаке є секретом уряду „Юга Росії“ та європейських капіталістів, під диктовку котрих вона напевно писалась.

Вся ця декларація — це витвір перш за все тих вищезгаданих капіталістів. Для них за всяку ціну хочеться зліпити якось загальну Росію, створити якесь одне державне ціле, котре б ім без усіх застережень виплачувало старі царські борги і дозволяло далі експлоатувати Росію,

Що до поглядів на більшовизм і більшовиків, то багато із них зрадило, що в більшовицькій армії зявився Брусілов, неначе він є в спромозі ріжні полки „чертей“, цю гвардію Лейби, повернути в інші, поряцні частини, напр., в лейб-вардію мирного часу. Покищо ці „добродеї“ самі не знають — як ім дивитися на більшовиків і головне тому, що не знають, як більшовики на них подивляться.

На вкраїно-польське порозуміння вони дивляться скептично, але про це відношення можна довідатися лише інтимними шляхами. До речі буде згадано, що вони були і проти німців, коли останні були на Україні. Вони взагалі ревнують Україну до кожного, хто пристає до неї у прийми чи то хоча лише залишається, і заховане іхнє глибоке бажання є, щоб вона прийняла до себе північного сусіду.

Коли починається розмова про Врангеля, то вони веселяють, а особливо, коли часом хто небудь видобуває вістку, неначе якийсь політик із табору Врангеля (чи не славетній україножер царських часів Струве?) виступає з проектом утворення самостійної України з трьома (чому іменно трьома?) державними мовами: російською, польською і українською, (інших мов вони, очевидчаки, не визнають). Тоді „малоросійське добродійство“ мабуть вдарилоб об землю своє затаєнне „собираться“ учитися по українськи, а просто і широко перейшлоб на „общепонятний“.

Ще треба зазначити, що ці „добродеї“ досить гарно провадять монополізацію своїх столів, відділів і т. д. себто підбирають собі до співпраці подібних собі людей і страшенно не терплять українців, власлужених з боку бойового або політичного.

І от такі „добродеї“, „надіються“, що хтось за них буде учитися української мови, хтось буде українізувати їхні відділи, „надіються“, що їхні діти будуть учитися по українському, а сами тим часом їм не кажуть про Україну ані слова. „Наді-

а головне, багату Україну. От це є головний зміст оголошеної декларації, а також, напевно, і не оголошеної „програми економічного відродження“.

A. Коршиківський.

За браком ширших і безпосередніх фактів Редакція покищо застерігає своїх читачів перед передчасним заключенням

Події на Українському фронті з 20 по 27.

Українська армія займала фронт по Дністру. Бойові події на протязі тижня зводились до гарматної та кулеметної перестрілки. 27/VIII частини армії зфорсували Дністер і перейшли в наступ в північному напрямкові; захоплені села — Коростятин, Новоселки та Конопець.

Український Фронт!

„Син України“

жде від тебе вістей!

ники, які зукраїнізують життя їх самих. „Надіються“, що Україна, як така мусить бути самостійною державою.

І гарно ця надія виглядає, коли на неї глянути лише здалека, з боку, а коли придивиться до неї зблизька, то жах обіймає душу.

Чує душа моя, що не на українізацію життя покладають свої надії ці марнотравні „блудяще сини“ українського народу, а на карколомний зворот до московського, до не-нашого.

Іхня „надія“, то гірше роспухи для України, бо лежковірних українців вона підкуплює, а в дійсності вона має зовсім інший зміст, інші прагнення, ніж та, яка вабить людину до життя і творить „красу відродження країни“.

Не вперед до крашої самостійницької майбутності, а назад, до „старшого брата“, до сумної недавньої минувшини тягне ця „надія“, і знаю я, що бажають ці „малоросійські добродії“, аби Україна без німця і поляка, а сама прийшла до цього „брата“ і подала рапorta, що ось мов я цього числа зявилася на „необятній“ твоїй (хоча в дійсності часто накрадений) території, прошу уділити мені таких то і таких людських прав.

А цей „брат“, перечитає такого рапorta, гляне на всі схеми, які у нього розвішенні на стінах і в змосковщеному мозкові, на мапи, глибоко забиті чужою освітою і життям в його істоті, і, побачивши, що подібних прав ні в одній схемі, мапі, пляні російської школи „не положено“, не передбачено, не помічено, накладе свою резолюцію „на основанії параграфа такого-то відмовити“.

От тоді і „старшому брату“ буде „пріятно“ і „малоросійському добродійству“ „удовольствів“. Такі то надії фальшують наше життя. Вони надто ганблять собою таку красу, як відродження країни. Вони родять мій сумнів. Коли я думаю про надії „малоросійських добродіїв“, мені пригадуються слова великого українця: „Схаменіться! Будьте люде, бо лихо вам буде!“.

Відвідання Голови Української Військової Місії генерала-поручника Зелінського на передові лінії центрального фронту Польської армії генерала Желіговського.

Варшава — фронт на Бузі.

19 серпня б. р., Голова У. В. М. у Польщі, Генер-Поручник Зелінський, в супроводі декількох укр. старшин Місії і з укр. фронта, а також, в присутності п. редактора польської часописі „Нарід“, о 1 год. по полуночі вирушив на польський фронт, везучи з собою поздоровлення польському військові зі щасливим розпочаттям нового польського наступу.

Не доїзжаючи міста Радзимина, уже було видно господарювання ворога. Сам Радзимин значно утерпів: зпалені будинки, розбитий костиль, обробована людність, забрана до неволі ксьондз, учитель та інтелігенція, котра не встигла втікти.

Зустріч союзників.

Перейшовши залізничним мостом через р. Буг, ми опинилися на місці розташування резервів Н. дивізії польських військ. Від імені українського війська і повстанців перед польськими вояками виголосив промову поруч. А. Коршнівський, в котрій назначив, що український народ, уже четвертий рік вперто беться з москалями за свою державну незалежність, що ця боротьба коштує для України річки крові, гори кісток; що ворог знищив усю державно-громадську господарку українського народу, що й тепер він пляново й систематично винищує український народ і що зараз так само, як і раніше, вся Україна й чути не хоче про якусь чужу, не українську владу у себе, а тому „кров її найкращих „синів разом з вашою кровлю лється у боротьбі зі спільним ворогом“. Під час цієї промови приїхав генерал Желіговський, котрий у відповідь на промову укр. представника виголосив свою промову, якою захопив усіх слухачів. „Ми билися з Українцями... це була похибка з обох сторін. Поляки й Українці борються за своє право порядкувати у себе по своїй волі... Разом, у союзі, вони уявляють із себе грізну і велику силу. Побажаємо ж їм найкращих і найскоріших успіхів у їхній визвольній боротьбі. Хай живе союз України й Польщі!“ Всі присутні старшини й жовніри, як один муж, трохкратно повторили: „Хай живе!“ Опісля промови генерал Желіговський довший час розмовляв з Головою Укр. Військової Місії у Польщі Генер. Зелінським. Польські старшини і жовніри показували українцям більшовицький прапор 201 Шуйського п., п., котрий вони недавно здобули (2 курінь 31 п. п.). Сотник Новаківський передав віл Укр. Місії для польського вояцтва часописі й цигарки. Те й друге з великою вдячністю тут же було прийнято й розділено. Увесь візіт мав необичайно широкий і сердечний зміст.

Зацікавлення польської армії справою української визвольної боротьби.

Під час виголошення промов для старшин і козаків польської армії (2 дівізіон 1-го кінно-горного полку, штабові відділи 10 п. дівізії, 2 баталіон 31 п. піхоти та інші) необично яскраво давалася зауважити величезна зацікавленість серед польського війська українськими справами. Не дивлячися на те, що наші відвідини були цілковитою несподіванкою, що розсказувалося їм про українські справи та українську армію під час коротких відпочинків під час утомлюючих і довгих маршів, — не дивлячися, на це усе, вояки задавали цілий ряд питань про Україну. Питалися: хто такий Головний Отаман, де зараз перебуває українське військо, скільки українського війська, чи правда, що на Вкраїні й зараз відбуваються протибільшовицькі повстання, чи Україна має своїх... князів, графів і т. д. Багато питалися про родичів або про товаришів, котрі служили колись або тепер служать в українській армії. Натурально — на усі запити давалися відповідні пояснення. Відносно графів і князів було зазначено, що в Парижі Україна має свого представника графа Тишкевича, а при українському Міністри Левицькому служить секретарем Князь Трубецький. Дехто звертався з проханням, щоб присилали на польський фронт укр. часописі. Яко наслідки цього зацікавлення було братерське привітання польської армії для армії У. Н. Р., котре передав ген. Желіговський Голові У. В. М. генер. Зелінському. З боку ж решти вояцтва, при наших відвідинах цілий час давалося чути: „хай живе не-підлегла і вільна Україна“.

За кожну польську або українську проклямацію — смерть.

До штаба генер. Желіговського приводять усе нові й нові партії полонених більшовиків. На наші запити, чого вони воюють з Поляками, Українцями, Кубанцями тощо, усі бранці відповідають, що то комуністи їх женуть „Максимами“ та „Наганами“; що для комуністів воювати легко, бо самі вони завжди ззаду, а „для нас — пропадай“. Трохи поодаль від решти полонених стояла купка донських козаків, котрі, десь на фронті прочитавши проклямацію для дончаків, кинули червону армію і добровільно перейшли до поляків, бажаючи скоріше сполучитися з тими дончаками, котрі б'ються проти комуни.

Від них ми довідалися, що тепер червоне начальство видало наказ, на основі котрого кожний червоноармієць, що знаходить і читає польську або українську проклямацію, підлягає розстрілу яко контр-революціонер. Цей наказ збудив величезне зацікавлення серед червоної армії польськими й українськими прокламаціями. Цікавий симптом.

Гебрейські утікачі. Братання.

Лагідний, спокійний краєвид і такий самий день — день початку осені і смутного кінця літньої пори. Через річку, при помочі польських

жовнірів переправилось декілька сот душ гебрейських утікачів, котрі ховалися в околичних лісах, криючися від жаховиття війни. Жінки, діти, старі — усе це тепер поверталося до своїх, знищених більшовицьким наїздом, осель. На Бузі ми зустрінулися з командиром „Дівізіона Кінноти Смерті”, пор. И. Сила-Новицьким.

Приїхавши з нами наш укр. старшина сотник Новаківський більше відомий по назвиську Кармелюка, під котрим він торік бився в більшовиками, яко начальник українських партизанів на півдні Київщини), познайомився з молодим й енергійним к-ром дівізіона. Обидва завзяті кіннотчики, обидва в емблемами смерті (пор. Сила-Новицький мав її на шапці, а сотник Новаківський на чорному запоріжському шлику), — вони зразу нашли тисячу цікавих для себе, — властиво для загальної справи боротьби зі спільним ворогом, — тем і питань. Наш майстер партизанських операцій з охотою ділився своїм досвідом у партизанській війні з більшовиками. Закінчилася бесіда ширим і сердечним братанням цих двох представників союзних армій.

Солідарність народа й армії у Польщі.

У Радзиміні більшовики згуртували душ 20-30 полонених польських вояків. Польські селяне, бачучи своїх у такому стані, вирішили спасти їх. Конвоїри-червоноармійці були втомлені... Нараз дехто з селян приніс закуску, а один — навіть пляшку горілки. „Товариши” з великою втіхою випили й закусили, рахуючи, що це все робиться через вдячність для них за те, що вони виганяють „панов і буржуєв”. Смеркалося. Втомлені і підвипивші „товариши” хутко задрімали... Полонених, серед яких був і одим польський старшина, ждали вже провідники. Усі вони преспокійно лишили відпочивати. Коли нефортунні вартові проснулись і почали розпитуватися, де поділись полонені, то їм відповіли, що пішли купатися у Віслу. Товариши злякалися і хутко вибралися з небезпекного кутка.

У Вишкові ж ми бачили полонених біля 400 душ більшовиків, яких зловили і привели польські селянє.

Сотнику Юрку Про-ну.

Ви запитуєте про більшовицьку мобілізацію на Україні. З початку свого наступу на польсько-українському фронті, більшовики не провадили мобілізації на Україні. Навіть і охотовників не конче приймали через те, що боялися переходу наших людей до постійної армії У. Н. Р., або до повстанців. Тепер же, коли їм удалося фронт посунути дальше на захід, а на Україні по всіх усюдах позаводити „душегубки”, з московськими катами, то тепер вони почали в декотрих місцевостях переводити мобілізацію. Наша б. с. дівізія наприкінці липня б. р., в одному з боїв взяла полонених, серед яких були мобілізовані з Чернігівщини. Про те, що такі мобілізації провадяться з випалюванням сіл, грабежом майна у непокірливих, ув'язненням родичів не явившихся мобілізованих і т. і., — про це казати нема чого, бо це ж мабуть ви й самі добре знаєте. Мобілізоване українське населення тримається цілій час під страхом смерті. Найменше запідозріння у співчуттю до українців або до повстанців карається смертю. Усі мусять любити москалів-комуністів і московську владу, а про решту повинні мовчати.

Лист до Редакції.

Шановний Пане Редактор!

Прохаю не відмовити дати місце на сторінках Вашого часопису цьому листові.

Приїхавши до м. Варшави і читаючи часописі, що виходять у місті, я звернув увагу на те, що у всіх часописах у відділі відомостей з фронту підкresлюється хоробрість тої чи іншої частини, котра беться з загальним нашим ворогом — більшовиками, а про наші українські частини навіть нікому нічого не відомо. Взагалі нашему союзникові, польському громадянству, нічого не відомо, і навіть воно не знає, що попліч з польським військом буться і наші лицарі — козаки, котрі мають загальну мету, незалежність і вільність життя для українського і польського народів.

Під час відвороту з м. Київ'я при 3-ій Поміській армії знаходилась і наша рідна лицарська б. українська стрілецька дівізія, котра весь час була в арергарді військ і до цього часу мала багацько боїв в більшовиками, але це нікому не відомо.

Починаючи з м. Білогородки на Київщині, де дівізія перший раз залишилась на позиції, аж до самого Стиря на Волині, славні вояки б. стрілецької дівізії весь час билися з більшим у десятеро ворогом — більшовиком і робили їому дуже великі страти.

Були такі моменти, що деякі частини дівізії були оточені ворогом зо всіх боків; бувало так, що спереду і з боків бути гармати, а ззаду насідає піхота і кіннота, але славні лицарі козаки виявляли надзвичайну відвагу і, не зважаючи на своє тяжке становище, з криком „Слава“ змушували ворога утікати і, хоч мали дуже великі втрати, знову єдналися з своєю хоробрю дівізією.

Сильні наступи ворога вдернували дівізія теж з великими стратами для себе в районах Дідковічі, Іннополь, де окремі частини, не зважаючи на свою невелику кількість, виявляли чуда хоробрості; були такі випадки що окремі куріні не мали ніякого звязку з своєю дівізією, але за два — три дні знову були вкупі.

Дуже великі втрати дівізія мала в районах Пергажурова, Будня — Червонка, де ворог зібрав величезні сили кількістю до съоми бригад піхоти з гарматами, величезною кіннотою і провадив за день до 10 атак, але дівізія хоча і з великими стратами, все ж таки відбивала ворога, багацько забила, а також взяла в полон не малу кількість більшовиків.

Дуже бажано булоб, щоб у м. Варшаві був наш рідний часопис, котрий інформував би, як своїх, так і нашого союзника — польського громадянина, про всі ті події та велике діло, котре робить українське військо з допомогою свого побратима — польського жовніра задля визволення Рідного Краю.

Не можу промовчати також і за тих лицарів — козаків і старшин, котрі звуться „повстанцями“. Взагалі ніхто не знає, що таке повстанці з України, балакають дуже не гарне, але ці балачки виникають через те, що польському громадянству нічого не відомо про них, а вина цьому — повна відсутність преси та інформації взагалі.

Повстанці, що увійшли в склад б. української дівізії це лицарі-козаки з Київщини: з Васильківського, Таращанського та Білоцерківського повітів, де ще з часів „гетманщини“ почалися перші повстання за визволення Рідного Краю з неволі і від темної російської реакції.

Ці повстанці, не дивлячись на ті великі страти людей, які вони несли весь час, і на те, що до приєднання до дівізії не одержували ніякої допомоги від Держави, — все ж таки билися, бутися і будуть надалі битися з ворогом — більшовиком, маючи перед собою єдину мету: вільну і незалежну Україну.

Поручник 1 брігади б-ої української
стрілецької дівізії

С. Г.